

Pakkausjäteasetus valmistui – mutta tuotti pettymyksen

Pakkausjäteasetukseen tuli lopulta luonnosteltua pienempi verkostovaatimus. Sekä kunnalliset jätelaitokset että tuottajat pettyivät vaatimukseen.

■ ELINA SAARINEN

Pahvilaatikat ja muu pakkausjäte saavat uuden vastaanottopisteverkoston. Tämä pahvikasa kerättiin hyötykäyttöön Asuntomessuilta Jyväskylän Äijälänrannasta.

Valtioneuvosto hyväksyi vihdoin heinäkuun alussa uuden asetuksen pakkauksista ja pakkausjätteistä. Asetus säättää muun muassa pakkausjätteen vastaanottoverkoston vähimmäismäärästä.

Vielä luonnosvaiheessa vaatimuksena oli, että tuottajien tulee järjestää asumisessa syntyvälle lasi-, metalli- ja kuitupakkausjätteelle vähintään 2 000 vastaanottopaikkaa. Lopullisessa asetuksessa määrä oli pudonnut 1 850:een.

Asetukseen on lisätty vaatimuksia keräyspaikkojen saavutettavuudesta sekä alueellisesti tasapuolisesta sijainnista taajamissa ja haja-asutusalueilla päivittäistavara-kauppojen, muiden palvelujen tai arkisten kulkureittien yhteydessä.

Tämä merkitsee, että piste olisi löydyttävä myös alle 500 asu-kaan taajamista, esimerkiksi pienten lähikauppojen tai huolto-asemien läheltä.

Sekä kunnalliset jätelaitokset, jotka olisivat toivoneet huomattavasti suurempaa vastaanottoverkostovaatimusta, että tuottajat, jotka taas halusivat paljon pienemmän verkoston, pettyivät valmiiseen asetukseen.

”Ei tämä ole toiveidemme mukainen. Olisimme toivoneet pienempää vähimmäispistevaatimusta ja olisimme halunneet perustaa pisteet kertymältään parhaille paikoille. Nyt pisteitä on sijoitettava haja-asutusalueille kauppapaikkojen määrää vastaavasti, esimerkiksi kyläkauppojen yhteyteen. Tässä taloustilan-

Näin asetus vaikuttaa

Tarkasteltu kriteeri	Myönteisiä vaikutuksia mm.	Kielteisiä tai epävarmoja vaikutuksia mm.
Kansalaisten palvelutaso	<ul style="list-style-type: none"> – Lasi-, metalli- ja kuitupakkauksia kerätään kaikissa väh. 500 asukkaan taajamissa – Pisteet keskittyvät kauppojen yhteyteen – Saavutettavuus sama kuin myymälöillä – Muovipakkausten keräys uutena 	<ul style="list-style-type: none"> – Etenkin pienet taajamat, joissa ei ole kauppaa, voivat jäädä ilman pistettä – Metallin ja lasin keräys voi loppua reilusti yli viidessäsadassa pisteessä taajamien sisällä – Haja-astusalueilla lasin ja metallin keräys voi loppua lähes 1 800 pisteessä, kuitupakkausten 400 pisteessä – Muovipakkauksia kerätään vain isoissa taajamissa
Pakkausjätteiden saanto	<ul style="list-style-type: none"> – Saavutettavuus ja tiedotus paranevat, saanto ehkä paranee – Kiinteistökeräys merkittävässä roolissa 	<ul style="list-style-type: none"> – Saantoja ei nykyisin tunneta tarkasti ja ennakointi haastavaa
Kierrätystavoitteiden ja -velvoitteiden saavuttaminen	<ul style="list-style-type: none"> – Tarvitaan kaikkien keräystapojen tehostamista (teollisuuden ja kaupan virrat, kiinteistökeräys, aluekeräys) 	<ul style="list-style-type: none"> – Vaikea arvioida, miten verkosto vaikuttaa
Yhdyskuntajätteen 50 % kierrätystavoitteen saavuttaminen	<ul style="list-style-type: none"> – Kaupan ja teollisuuden pakkausjätteet keskeisessä asemassa 	<ul style="list-style-type: none"> – Tuottajien järjestelmä ei ehdi tukea tavoitteen saavuttamista vuoteen 2016 mennessä
Kustannustehokkuus keräyksessä	<ul style="list-style-type: none"> – Aluekeräyksen kustannustehokkuus paranee 	<ul style="list-style-type: none"> – Vastaanottoverkostosta säättäminen asetuksen tavalla ei ole kustannustehokasta – Mahdollinen täydentävä keräys vähentää järjestelmän tehokkuutta
Kustannukset toimijoille	<ul style="list-style-type: none"> – Logistinen tehostuminen voi alentaa keräysvaiheen kokonaiskustannuksia – Pakkausjätehuollon kustannukset siirtyvät tuotteiden hintoihin – Hallinnolliset kulut kasvavat 	<ul style="list-style-type: none"> – Suuremmat ja likaisemmat jätemäärät nostavat kuluja – Täydentävän ja kiinteistökeräyksen kulut voivat yhä näkyä jätemaksuissa – Tuotteiden hinnoissa pakkausjätehuollon kustannukset voivat kertautua
Taloudellinen kannattavuus	<ul style="list-style-type: none"> – Yhteiskunta maksaa pakkausjätteen keräyksen ja kierrätyksen tuottamista ympäristöhyödyistä – Maksetaan siitä, että kansalaiset saavat tietyn palvelutason 	
Keräysvaiheen päästöt	<ul style="list-style-type: none"> – Keräysvaiheen päästöt eivät ole ratkaisevia ilmastovaikutuksiltaan – Keräysvaiheen ympäristövaikutukset voivat vähentyä 	<ul style="list-style-type: none"> – Jos vastaanotto etäisyyksien päähän ja vaikeakulkuisille alueille, ympäristötehokkuus vähenee
Pakkausjätteen elinkaaren päästöt	<ul style="list-style-type: none"> – Pakkausjätteiden kierrätyksellä on pääosin myönteiset ilmasto- ja luonnonvarataseet – Muissa ympäristövaikutusluokissa pienemmät vaikutukset, jotka tunnetaan huonommin 	<ul style="list-style-type: none"> – Muovipakkausten kierrätyksen ilmasto- ja luonnonvarataseet ovat epävarmat. Nykyisin likaisen ja sekalaisen muovin energiahäydyntäminen on taseeltaan parempi

▲ Kooste pakkausjätteen vastaanottoverkoston vaikutuksista. Lähde: *Pakkausjätteen erilliskeräysvaatimusten vaikutusten arviointi. Ympäristöministeriön raportteja 11/2014*. Katja Moliis, Hanna Salmenperä ja Antti Rehunen. HUOM: Vaikutusten arviointi perustuu maaliskuun asetusluonnokseen, mutta tekijät eivät arvele, että lopullisen asetuksen muutokset ovat muuttaneet suuresti arvioituja vaikutuksia. Tässä *Uusi uutisiin* muokatussa taulukossa eivät ole mukana kaikki tarkastellut kriteerit. Koko koostetaulukko löytyy netistä: https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/135572/YMr_11_2014.pdf?sequence=1

teessa asetus tuo lisäkustannuksia, nostaa hintoja ja pienentää kuluttajien ostovoimaa”, sanoo PYR Oy:n toimitusjohtaja **Juha-Heikki Tanskanen**.

”Hyvä silti, että asetus on nyt saatu, vaikka välttämättä moni ei tähän ole tyytyväinen. Mutta sellaisia kompromissit ovat, että kukaan ei saa mitä haluaisi.”

Jätelaitosyhdistys JLY ry:n toimitusjohtaja **Markku Salo** löytää hankin asetuksesta yhden hyvän puolen: sen että se on viimein valmis. Nyt voidaan aloittaa käytännön yhteistyökuvioiden miettiminen yhdessä tuottajien kanssa.

”Tämä on nahkapäätös, ei mikään kompromissi”, hän kuitenkin lyttää.

”Voi miettiä, onko ympäristöministeri ottanut turhan suuren riskin näin alhaisilla keräyspaikkavaatimuksilla. Kierrätystä pitäisi lisätä, mutta käytäntö on osoittanut, että kierrätyspalveluita käytetään, jos ne ovat helposti ja lähellä saavutettavissa. Nyt tuntuu, että lain pykälä maksuttomuudesta ja vaivattomuudesta kuluttajille on tässä asetuksessa vesitetty.”

PYR: Aloitamme minimimäärällä

Asetuksen viilaaminen oli pitkä urakka, sillä varsinainen asetus hyväksyttiin tasan vuosi sen jälkeen, kun asetusluonnos kiersi toimijoiden nähtävänä vuoden 2013 kesällä. Jo luonnoksen valmistelu kesti pitkään.

Valmista ei meinannut tulla, sillä alan toimijoiden näkemykset olivat kaukana toisistaan ja poliittinen kädenvääntö viivästytti työtä.

”Tämä oli vaikea asia. Nyt valmistunut asetus oli paras mahdollinen kompromissi tässä lainsäädäntökehityksessä”, ympäristöministeriön ympäristöneuvos **Riitta Leinen** sanoo.

Muovipakkausten erilliskeräystä varten asetus vaatii tuottajilta vähintään 500 vastaanottoaikkaa, vähintään yksi jokaiseen yli 10 000 asukkaan taajamaan.

Koska muovien kierrätys Suomessa on vielä vähäistä, tuottajat saavat määräaikaaisesti rajata muovin keräyksen koskemaan vain tiettyjä, kierrätettävissä olevia muovilaatuja, jos Pirkanmaan ELY-keskus tämän hyväksyy.

Lisäksi tuottajien on perustettava vähintään 30 vastaanottoterminaalia yrityspakkausjätteelle ja kuntien ja jätteenalan toimijoiden keräämille pakkausjätteille.

Kunnat tai muut toimijat saavat perustaa tiettyin ehdoin rinnakkaisia ja täydentäviä keräysverkostoja. Täydentävästä ja kiinteistökohtaisesta keräyksestä on sovittava tuottajien kanssa.

Jätelaitokset haluaisivat yhä, että tuottajat hyödyntäisivät heidän aluekeräysverkostoaan, jossa on nelisen tuhatta lasi- ja metallipakkausten vastaanottopistettä. Kuitupakkauksille pisteitä on parisen tuhatta. Jätelaitokset pelkäävät asukkaiden palvelutason laskevan etenkin pienillä paikkakunnilla ja haja-asutusalueella.

Tuottajat taas haluavat päättää itse, mihin pisteensä perustavat. He mielivät pisteitä suurten taajamien isoihin kauppapaikkoihin.

PYRin Tanskanen sanoo tuottajien perustavan verkoston nyt vähimmäisvaatimusten mukaisesti ja katsovan sitten, miten kierrätysvaatimukset sillä saavutetaan. PYR organisoii keräyksen tuottajayhteisöjen puolesta.

Ympäristöministeriö teetti Suomen ympäristökeskuksella jo

Ajatuksissa
ympäristöhuollon
ammattitutkinto tai
ympäristöalan
erikoisammattitutkinto?
Hae nyt!
www.takk.fi

maaliskuisen luonnoksen pohjalta arvioinnin uuden sääntelyn vaikutuksista. Arvion mukaan pakkausjätteen keräys uuden asetuksen mukaisesti ei ole yhteiskunnalle kaikkein kustannustehokkainta. Mahdollinen päällekkäinen ja täydentävä keräys kasvattaa kuluja.

Tuottajat siirtävät kustannukset tuotteiden hintoihin ja kunnat voivat laskuttaa kuluttajia myös järjestämästään täydentävästä keräyksestä.

Toisaalta luonnonvaroja säästyy ja ympäristövaikutukset vähenevät, jos kierrätysmateriaaleilla saadaan aidosti korvattua neitseellisiä raaka-aineita ja fossiilisia polttoaineita.

Arvio: Satoja pisteitä lakkautetaan

Jos vastaanottoverkosto toteutuu minimitason mukaisena, etenkin osa sellaisista alle 500 asukkaan taajamista, joissa ei ole kaupaa, voivat jäädä ilman pakkausjätteiden keräyspistettä. Metallin ja lasin keräys voi loppua noin 750–850 pisteessä.

Haja-asutusalueella saatetaan lakkauttaa jopa 1 800 lasin- ja metallikeräyspistettä. Kuitenkin vastaanottopiste sijaitsee todennäköisesti lähimmän kaupan yhteydessä, mikä vastaa tältä osin palvelujen saavutettavuutta.

Muovipakkausten vastaanoton palvelutaso kohenee.

Palvelutasoon vaikuttaa se, kuinka paljon kunnat, jätelaitokset ja muut toimijat järjestävät täydentävää keräystä, esimerkiksi kiinteistökohtaista keräystä. Tämä vaikuttaa myös saantoihin.

Ympäristöministeriö aikoo seurata, miten asetus vaikuttaa vastaanottoaikkien saavutettavuuteen, kerätyn pakkausjätteen määrään ja kustannuksiin. Asetuksen toivuudesta tehdään vielä selvitys ja arvio kolmen vuoden kuluttua. ■

Lisätietoja:

<http://www.uusiouutiset.fi/pakkausjateasetukseen-luonnosta-pienempi-verkostovaatimus/>